

Ala Rachmanovová

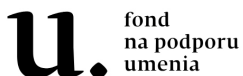
Továrěň na nového človeka

Alja Rachmanovová

Továrěň na nového človeka

Z němčiny přeložila Zuzana Demjánová

*Preklad tejto knihy podporil
z verejných zdrojov formou štipendia
Fond na podporu umenia*

Ďakujeme Vám, že ste si kúpili túto knižku,
lebo dobré príbehy žijú vtedy, keď ich čítame.

Kniha, ktorú držíte v rukách,
vyšla aj vďaka nášmu spojeniu s

Aľa Rachmanovová: Továreň na nového človeka
Prvé vydanie

Copyright © Aľa Rachmanovová, 1933
Slovak edition © Premedia Group, s.r.o., 2017
Translation © Zuzana Demjánová, 2017
ISBN 978-80-8159-509-7

Táňa sa prechádzala pomalým krokom popri rieke. Bola jar, hladina stúpala. Skláňala hlavu a nervózne žmolila v rukách papiere, zložky, čo si niesla z kancelárie, aby ich doma dopísala. Táňa študovala na univerzite, bola však chudobná, a preto sa zamestnala ako sekretárka na *GubIspolKome*.*

Dnes ju čosi ťažilo, rozčuľovalo. Nevedela, čím to je, no už od rána trpela akýmsi tupým nepokojom, ktorý bol z minútu na minútu silnejší. Zo všetkých síl sa snažila nájsť rozumné vysvetlenie tohto stavu, avšak márne.

„Možno príde búrka,“ zašomrala si napokon sama pre seba. Vždy bola taká čudne nesvoja, keď sa blížila búrka.

Trochu ju to upokojilo a zodvihla pohľad, aby sa pozrela na belasé nebo a slnko, čo z neho páľilo. Navôkol vládlo hlboké tajomné ticho, vzduch sa chvel.

Rieka stúpala. Obrovské masy vody z roztopeného snehu nenačádzali v koryte miesto, vylievali sa von a tam, na opačnom brehu, nebolo vidno z predmestia nič, len strechy domov a koruny stromov obkolesené spenenými vlnami. Tieto záplavy, tento rok prudšie ako zvyčajne, mali v sebe čosi zanovité, nespútané, neúprosné, čosi, čo nestrpelo odpor...

Táňa sa zahľadela na steblá trávy na svahu zvažujúc sa k hladine, ktorá vystúpila až takmer k chodníku. Bolo to zvláštne. Celkom zreteľne si všimla, ako sa stáčajú proti prúdu, ako mu vzdorujú. Azda za to mohol vietor, čo sa zdvihol, alebo sa tak stalo z akéhosi iného dôvodu, ale tie malé, tenké stebielka sa skutočne priečili obrovskému živlu, ktorý zametal krajinu navôkol a chystal sa pokoriť všetko, čo mu príde do cesty. Táňa zadumane sledovala tento boj. Dlho od neho nemohla odtrhnúť oči.

.....
* Guberniálny výkonný soviety (губернский исполнительный комитет), pozn. prekl.

Premýšľala o uplynulom dni. Všetko bolo také ako zvyčajne. Kancelária, univerzita, domáce práce. Spomenula si na prednášku profesora Vercholanceva a rozhovor s ním. Už dlhší čas ju odprevádzal z univerzity domov a takmer vždy sa zvrtila reč na lásku. A takmer vždy sa to skončilo tak, že jej predniesol verše z Viazemského básne:

Moja jediná, žiarivá hviezda večerná,
posledná, ktorú ľúbim, čistá, nečierna...

Profesor bol jemný, nežný, nešťastný človek. Táňa s ním hlboko súcitila, ale lásku mu opäťovať nemohla. Trápil ju preto pocit viny, veľmi ju to bolelo.

Vtom zišiel Táni na um iný muž: *tovarišč* Vladimirov, jej nadriadený. Drsný chlap s prudkými pohybmi, hranatou tvárou, strapatým obočím, ktoré sa vždy hrozivo stiahlo nad koreňom jeho nosa – absolútny profesorov protiklad. Celou dušou sa oddal budovaniu komunizmu, nemilosrdne zaobchádzal s ľuďmi, ktorí stáli v ceste jeho práci, vpred ho poháňala železná vôľa a viera v jeho misiu. Nikdy nemyslel na seba, vždy len na to, čo musí dokázať, čo treba spraviť, aby sa ľuďom na tejto zemi lepšie žilo...

Už niekoľko týždňov sa Táni zdalo, že by tohto človeka mohla ľúbiť. Verila v jeho silu, vôľu, v jeho idealizmus. A profesor? Bol to milý človek, celý deň pracoval na svojich knihách. Ale kto ich bude čítať? Kto ich potrebuje? Súdruh Vladimirov? To je čosi iné!

A navyše... Táni sa zdalo, že ani *tovarišč* Vladimirov nie je šťastný. V jeho tmavých očiach tušila bolesť. Líšila sa od tej, ktorú čítala v profesorových očiach...

Keď ju profesor odprevádzal domov, cítila sa takmer ako na prednáške a teraz jej napadli jeho slová:

„Všetci máme svoju pravdu a tá je len naša. U jedného je to veľká žiarivá pravda, ktorá každého oslepí, u iného len slabá iskierka, ktorú si takmer nik nevšimne. S človekom, čo má takú pravdu, možno prežiť celý život a nepovšimnúť si ju. Takíto ľudia žijú bez toho, aby o nej premýšľali. Umierajú bez toho, aby ju spoznali, a predsa je v nich, a v podstate oprávňuje ich existenciu.

Nielen jednotlivec, ale aj každý národ, každý štát, každá epocha má svoju pravdu, ktorá patrí len im. Avšak ani oni ju nevnímajú, možno si ju uvedomujú ešte menej než jednotlivec.

A aká je to tragédia, keď má človek inú pravdu ako obdobie, v ktorom žije! Budú ho utláčať, lámať, ničiť...

Keby si tak všetci uvedomili, akú neoceniteľnú hodnotu stelesňujú – život by vyzeral inak! Ľudia myslia príliš na druhých a primálo na seba a na pravdu, ktorá je v nich. Príroda nerobí nič nezmyselné, to ľudia vnášajú do svojich životov šialenstvo, chaos, lebo si nevšímajú podstatu, ale len vedľajšie veci, nevidia slnko, vnímajú len žiaru...“

Profesorove slová sa doteraz chveli v Táninej duši. Pravda, ktorú nosí každý človek v sebe!

Táňa zastala pri bočnom ramene rieky a zahľadela sa do vody, ktorá tu bola celkom modrá a priezračná, taká úžasne čistá, že dovidela na kamienky na dne a striebřité rybky, čo energicky plávali pod hladinou. Od hladiny sa odrážalo slnko a azúrové nebo.

„Pravdu vášho života,“ povedal profesor, „nosíte v srdci. Patríte k ženám, ktoré cítia pulz života. Tieto ženy – len ženám je to dané – vidia v ľuďoch, ktorých stretávajú, pravdu. Nedajú sa pomýliť povrchom, pátrajú v hĺbkach duše. Dokonca aj v spustnutých ľuďoch, zločincoch objavujú zdôvodnenie ich života. Majú obrovskú silu. Vidia človeka, a preto v neho veria a táto viera im dáva moc pretvoriť človeka, ktorého stretnú, od základov. Nieкто sa stane novým človekom, zachráni sa, takéto stretnutie ho zušľachtí. A vy ste taká žena! Samozrejme, často si vás nevšímajú, lebo na seba neupozorňujete.“

Aké zvláštne veci dnes vrazil, napadlo Táni. Porovnával ju s priezračným prameňom. Vraj mám v sebe silu, srdce, ktoré ostane vždy čisté.

Neďaleko Táne postával hlúčik červenoarmejcov.

„Veď som ti povedal, že ju netrafíš!“ vykrikoval jeden z nich. Všetci boli opití a z tváří im vyžarovalo nadšenie, svet vyzeral v ich očiach celkom inak. Zdalo sa im, že im patrí celý život, otváral sa pred nimi dokorán, nebolo nič, na čo by si nemohli siahnúť, usmievali sa, pripravení prekročiť všetky hranice, dokonca aj tie, pred ktorými by aj ten najpodlejší z nich za triezva zhrozene zaspätkoval.

„A ja ti vravím, že ju trafím!“ odvrkol nasrdene nízky územčistý chlapík.

„Ty nie, ale ja áno! Trafím ju, pretože mám pevnú ruku! Aha, pozeraj!“

Vzduchom zasvišťal ploský kameň, voda sa náhle skalila, ale už o chvíľu bola opäť číra a priehľadná. A tam, kde dopadol do vody kameň, pomaly vyplávala na hladinu ryba hore bruchom. Niekoľkokrát sa kř-

čovito mykla, akoby sa chcela prevrátiť, potom znehybnela a prúd ju unášal preč.

Ozval sa ohlušujúci rehot. Mladíci sa búchali po pleciach, niekoľkí sa sklonili po kamene. Táni sa zovrelo srdce. Tá malá rybka je predsa tiež živé stvorenie! Prečo má umrieť? Len preto, že to túto zberbu baví?

„Nehanbíte sa?“ okríkla Táňa vojakov. „To chcete byť červenoarmejcami? Vojakmi revolúcie? Čo vám tá rybka spravila? Nemáte nič rozumnejšie na práci?“

Nahnevane na nich zazerala. Vojaci sprvu prekvapene zmĺkli, ale potom sa rozchehtali. Blažene sa natriasali, a súčasne sa k Táni začal valiť prívál hrubých vtipov a oplzlých poznámok. Vtom jeden z nich vystúpil z hlúčika, zahľadel sa na ňu a prihovoril sa jej:

„Počuj, dievča, radšej sa pober domov! Ryby jej prišlo ľúto! Teraz nesmieme súcitiť s nikým! Ani len s rodičmi! Aha, tu, pozri, zriekol som sa vlastného otca, dokonca verejne, v novinách! Prekliaty kulak! Poslali ho na Solovky. Dobre spravili! A táto tu robí krik pre akúsi hlúpu rybu! Zapára do nás! Ak sa mi zachce, postarám sa o to, aby si zmizla bez stopy a nám sa nestane celkom nič, pretože máme proletársky pôvod! A vôbec, ženská jedna, vaše časy sa pominuli, budeme si s vami robiť, čo sa nám bude chcieť!“

Prikročil k Táni a malé hlboko posadené oči sa mu bezducho zaligotali. Vydesilo ju to, zvrtila sa a utekala preč. Chvíľu počula za sebou kroky, čoskoro však osamela. Spomalila, zhlboka dýchala, odhrňala si vlasy z tváre. Slnko nemilosrdne pražilo, vzduch bol ťažký ako olovo a nad riekou sa začala zdvíhať tmavá stena mračien.

Búrka, pomyslela si, to preto sa cítim tak zvláštne a malátne. Áno, profesor mal zrejme naozaj pravdu, zžívam sa s prírodou, cítim ju...

Veľká budova bola prázdna. Bolo po piatej, o tomto čase tu býval nanajvýš vedúci zmeny, pre ktorého úradné hodiny neplatili. Keď Táňa stúpala po širokých schodoch, nestretla živú dušu, len z dialky, spoza jedných dverí sa ozývalo klopanie písacieho stroja. Asi bolo treba dokončiť nejaký súrny výkaz.

Táňa otvorila dvere do kancelárie. Súdruh Vladimirov tam ešte stále bol. Vyzeral inak ako zvyčajne. Nepokojne sa prechádzal po miestnosti s rukami založenými za chrbtom. Vošla dnu, on prudko zastal a zahľadel sa na ňu. Všimol si vlhké pramene vlasov, ktoré jej viseli do čela, zrakom spočinul na jej tvári zrumenenej od behu a veľkých očiach rozšírených hrôzou.

Kývla mu hlavou – už bolo zakázané podávať si pri pozdrave ruky – a posunula písací stroj na miesto bez toho, aby vyčkala na jeho rozkaz. Súdruh Vladimirov bol skúpy na slovo, to všetci vedeli. Pristúpila k oknu a chcela ho otvoriť.

„Nie, nechajte okno zatvorené!“ ozvalo sa spoza jej chrbta a keď sa zvrtila, zistila, že stojí hneď za ňou, nespúšťal z nej oči, leskli sa mu presne tak isto ako červenoarmejcovi pri rieke. Zľakla sa ešte väčšmi. Vydesene sa naňho pozrela, pritisla si dlane k prsiam. Takmer vykrikla. Chytil ju za ruky. Chcela sa mu vytrhnúť a utiecť, no zvieral ju čoraz silnejšie, jeho pohľad v nej zadusil každý pokus o odpor. Do tváre jej zavanul jeho dych, páchol po pálenke, vrhol sa na ňu a ona si až teraz uvedomila, že sa po miestnosti potácal, nechodil rovným krokom. Áno, bol opitý, beznádejne opitý. Pochopila, že je stratená, že ju nik nezachráni. Kto by už počul jej výkriky? Sekretárka za dverami na prvom poschodí? A dokonca aj keby ju niekto začul, je snáď krik niečím výnimočným v budove, kde v suteréne väznia ľudia?

„Prosím, pustite ma, pustite ma!“ zastonala Táňa. Snažila sa mu pozrieť do očí, chcela mu povedať, že ho ľúbi, že s ním pôjde, ale nie teraz, nie takto! Veď mu je predsa celkom ľahostajné, či to je ona alebo nejaká iná! To všetko mu chcela povedať, ale on ju už zodvihol a odniesol na koženú pohovku. Náhlivo a surovo z nej strhol šaty a zmocnil sa jej. Zaplavila ju hanba, bolesť, hnus a strach, bolo to neznesiteľné. A potom necítila už nič.

Súdruh Vladimirov zaspal, Táňa sedela vedľa neho. Po líkach sa jej kotúľali ťažké slzy, chvela sa na celom tele. Prvá myšlienka, ktorá jej napadla, bola: musíš ho zabiť! Pozviechala sa na nohy a podišla k písacímu stolu. Roztrasenými rukami zodvihla masívne medené ťažidlo a obrátila sa. Ležal krížom na operadle, hlava mu ovisala. Ústa mal pootvorené, po líci mu stekala slina. Pri pohľade na jeho rozstrapatené vlasy a pokrčený oblek ju zaplavil odpor. Stisla v ruke ťažidlo a zodvihla ho do výšky. No ruka jej poklesla. Opatrne ho položila vedľa neho a starostlivo mu posunula hlavu tak, aby sa mu pohodlne ležalo. Spravila to inštinktívne, neuvedomovala si, čo robí. A až keď Vladimirova hlava spočívala na vankúši, spomenula si, čo sa stalo. „Tak toto má byť láska?“ zašomrala. „Je to odporné, a navyše to bolí! Toto má byť to veľké tajomstvo, o ktoré sa delí muž so ženou? Tajomstvo, o ktorom som toľko snívala...“

Vtom ohlušujúco zahrmelo. V budove zadunela ozvena, kdesi za-

štrngalo sklo v oknách. Miestnosť zaplavilo svetlo – len na okamih, a opäť zalomozil hrom. Táni sa zdalo, akoby mal nastať koniec sveta. Dážď zabubnoval na okno a ona začula nejestvujúce hlasy. Vysmievali sa jej, chechtali sa, presne tak ako predtým opití vojaci. Smiali sa jej, vysmievali sa z jej viery v lásku a šťastie.

Pozrela sa na súdruha Vladimirova. Vsunul si dlaň pod líce a zaspal schúlený do kľbka hlbokým spánkom. Vyzeral ako dieťa, a nie úctyhodný nedosiahnuteľný šéf. A v Táni sa opäť čosi prebudilo. Čosi ako inštinkt. Ťažko si povzdychla, zvesila jeho kabát z háčika, prikryla ho a utrela mu vreckovkou sliny z kútikov úst. Potom pristúpila k malému zrkadielku, ktoré viselo nad stolom, učesala sa, uhladila si šaty, ako najlepšie vedela. Zobrala si kabát, ktorý si v kancelárii už niekoľko dní zabúdala a on tu nepovšimnute visel – a pomaly vyšla na chodbu.

Ťažilo ju na hrudi, cítila sa slabo, sotva dokázala klásť jednu nohu pred druhú. Bolo jej, akoby mala umrieť. Stmievalo sa, prestalo pršať a mračná na oblohe sa začali trhať. Chodník pokrývali obrovské kaluže, Táni premokli topánky, trvalo to len chvíľku. Ale vari na tom záležalo?

Táňa prišla k rieke a čoraz viac sa presviedčala o tom, že nemá zmysel ďalej žiť. Muž, ktorého chcela milovať, jej pokazil život. To bol koniec. Cítila akýsi neurčitý odpor. Hnusili sa jej jej zlé topánky, ktoré čvachtali, keď kráčala cez mláky, špinavá voda na chodníku, obloha s tmavými zdrapmi mračien. A predovšetkým sa hnusila sama sebe, hnusilo sa jej vlastné telo, ktoré nedokázala ochrániť.

Pri strmom brehu zastala a zahľadela sa do hĺbky. Tam, kde predtým plávali drobné ryby, videla len tmavohnedú špinavú masu bahna. V tráve zazrela strieborné šupinky ryby, ktorú vyhodilo na breh, búrka ju vytrhla z jej elementu, z jediného prostredia, v ktorom dokázala prežiť.

Vtom sa čosi neďaleko nej pohlo. Popri brehu kráčala mladá sedlička, nevšimla si ju. Blúzka jej vytrčala z roztrhaného pláštá, vlasy mala postrapatené, povievali jej okolo červenej tváre. Keď podišla bližšie, Táňa videla, že sa jej po líkach kotúlajú slzy. V očiach mala šialený pohľad, civela bezcieľne do prázdna. Stúpala po strmom nábreží, ešte dva kroky a padne do vody. Táňa ju schmatla za ruku. Dievča sa myklo, len horko-ťažko sa jej podarilo odvliečť ju od rieky.

Nesúvisle vzlykala. Táňa z nej napokon dostala, čo sa stalo. Znásilnilo ju niekoľko červenoarmejcov a preto si chce vziať život. Zvláštne! Táňa náhle celkom zabudla na to, že pred chvíľou chcela spraviť to isté. Teraz myslela len na to, ako to úbohé stvorenie zachrániť.

„Máš v meste nejakých známych alebo príbuzných?“ spýtala sa jej súcitne.

„Nikoho. Prišla som sem, aby som si našla prácu.“

„Potom pôjdeš so mnou,“ vyhlásila Táňa tónom, ktorému sa nedalo odporovať. „Nasťahuješ sa ku mne.“

Vzala dievča za ruku a viedla ho vyprázdnenými ulicami. V diaľke dunel hrom. Znelo to, akoby akýsi malý zlostný pes zúrivo štekal. A z neba začali padať ťažké kvapky dažďa.

Táňa celú noc nezažmúrila oka. Hodiny presedela pri posteli úbohej Ňurky, ktorá v horúčke blúznila. Nemala teplomer, a tak utekala za Agrafenou Alexejevnu, manželkou *domkoma**. Bývala vo veľkej izbe bývalého panského domu, v ktorom sa to teraz len tak hemžilo rôznymi ľuďmi. V izbách bývali žili rodiny a dokonca aj na chodbe bývali dvaja nájomníci – každý na jednom konci, o ich súkromie sa mal postarať záves. Na pravom konci býval spisovateľ, ktorému sa nepošťastilo nájsť vydavateľstvo, na ľavom žena, ktorá predávala na trhu *piroški*. Nájomníci tvrdili, že ich plní mačacím a psím mäsom.

Agrafena Alexejevna sedela práve pri samovare a sušila si staré pančuchy. Nazývať tie zdrapy tkaniny pančuchami bolo trochu prehnané. Boli to však jediné pančuchy, čo mala, opatrovala si ich, starala sa o ne a štopkala ich – prirodzene, priadzami rôznych farieb.

Keď jej Táňa vysvetlila, po čo prišla, podala jej teplomer a zatiaľ čo placho sledovala dvere, za ktorými býval istý komunista, povedala jej: „Nože, Táňa, berte! Dvadsať kopejok na deň, nezabudnite! Z čoho mám žiť? Profesorka odvedľa si ho minule požičala pre Piotra a na ďalší deň mi ho vrátila, ale bez peňazí. „Aj tak nemal teplotu“, povedala mi. Ale klamala! Odteraz budem peniaze požadovať vopred. A stále sa navyše bojím, že mi ho niekto rozbije – a čo potom?“ vysvetľovala jej čudným plačlivým hlasom. Sedela pred samovarom, z ktorého sa parilo, v zaplátanej nevypranej a prepotenej blúze. Strapaté sivé vlasy sa jej lepili na čelo, z úst jej vyčnieval jediný zub a Táňa mimovoľne pripomenula ježibabu z rozprávok pre deti. Dala jej dvadsať kopejok a vrátila sa do izby.

Ňurka ležala na posteli, deku zo seba zhodila, spínala ruky a mrmlala: „Majte so mnou zľutovanie, majte predsa zľutovanie!“

Táňa jej vopchala teplomer pod pazuchu. Nameral štyridsať stupňov. Vedela, že sa musí o dievča postarať, no náhle sa jej začali natískať aj iné myšlienky. Čo má teraz robiť? Nejsť zajtra do práce? Podľa na

.....
* Správca bytového domu, z výrazu *домовый комитет*, čiže výbor domu, pozn. prekl.

Vladimirova žalobu? Je to komunista, vysoký úradník a má bezchybný kádrový profil, proletársky pôvod. Len by sa zosmiešnila a jediné, čo by docielila, by bolo nanajvýš to, že by ju preradili na vidiek – a na štúdium by mohla zabudnúť. Alebo by mala za ním zájsť a vybaviť si to s ním? S človekom, ktorý takto urazí ženu, asi len tak niečo nepohne. Zasmial by sa a povedal by, že to celé nestojí za reč. Preňho je to také, ako vypiť pohár vody, keď je človek smädný.

Pohár vody? Táňa skrivila pery v bolestnom úsmeve. K tomu to teraz všetci prirovnávajú. Áno, pre muža to asi nie je viac ako dúšok vody. Ale pre ženu nikdy! Nikdy! Cítila, že čosi zahubil nielen v jej tele, ale aj v jej duši. Lúbila ho. Pekne a čisto. A on sa jej zmocnil. Cynicky, špinavo. Zničil ju. Ale nesmie mu to dať najavo! Sú ženy, ktoré bolesť zlomí a také, ktoré sa pod vplyvom bolesti zatvrdia, zosilnejú. Ona patrí k tým druhým. Nie, nepôjde za ním a nebude ho prosiť, aby si ju vzal za ženu. Nie, bude sa tváriť, akoby to aj pre ňu bolo len ako dúšok vody. Pôjde zajtra do práce ako vždy, nepozrie sa naňho, nebude s ním hovoriť, bude sa tváriť, akoby jej bol celkom ľahostajný. Predtým i teraz.

„Sú to zvieratá! Zvieratá! Zachráňte ma niekto!“ vykričla Ňurka, vztýčila sa na posteli a potom sa opäť zrútila naspäť.

Áno, zvieratá, pomyslela si Táňa. Zvieratá.

Súдруh Vladimirov sa zobudil, keď ešte bola hlboká noc a do izby mu prenikavo svietil mesiac. Vladimirovovi bolo nanič. Mal zlú chuť v ústach, zaspal oblečený, nuž sa cítil nepohodlne, po pálenke mu tupo búšilo v spánkoch, v hlave mu dunelo. Vzpriamil sa na pohovke a trvalo mu niekoľko minút, kým si uvedomil, kde sa vôbec nachádza. Prvé, na čo mu padol zrak, bolo ťažidlo – nebolo na zvyčajnom mieste – povalovalo sa na zemi. Vzal ho do ruky a zatiaľ čo naň civel, napadlo mu: keby niekto dostal týmto po hlave, tak je s ním v momente amen.

Zdalo sa mu, akoby mu ruky zalepili pavučiny. Boli to však vlasy. Ženské vlasy. Zlostne ich postriasal na zem, chvíľu mu to trvalo, boli pritesno ovinuté okolo jeho prstov. Bolo mu zle. Prešiel ku stene a zažal svetlo. Pohľad mu padol na hodinky – dve hodiny!

„To som teda riadne zaspal!“ zamrmlal si nahnevane. Opäť uprel pohľad na ťažidlo a vlasy, ktoré sa na ňom zachytili a leskli sa. Vtom si na všetko spomenul.

Vopchal si ruky do vreciek a nepokojne sa pustil pochodovať po miestnosti. Uvažoval nad tým, čo sa stalo. Síce si to nebol ochotný hneď priznať, no celá tá záležitosť bola riadne nepríjemná.

„Do pekla!“ zanadával napokon. „Čo by už odo mňa mohla chcieť? Pohár vody a tým to hasne. Prečo sa mi priplietla do cesty práve ona? Nuž, teraz sa na tom už nedá nič zmeniť. Jednoducho som to prehnal s pitím. A to počasie tomu veru tiež nepomohlo. Všade vonia jazmín a ja som tiež len človek. Hádám si len nebude myslieť, že sa s ňou teraz ožením? To by bolo skutočne hlúpe. Alebo s tým vari pôjde na súd? Po prvé, neexistujú žiadni svedkovia, po druhé, som v strane a po tretie...“

Vtom mu čosi zišlo na um. Áno, bezpochyby bola ešte panna. Spomenul si na prosebný pohľad v hnedých očiach, štíhlu postavu, na to, ako sa bránila, na jemnú líniu jej krku. Zaplavil ho súcít. Práve včera čítal v Maupassantovi o tom, aký zvláštny je život. A ako málo stačí k tomu, aby sme mohli človeka zničiť alebo zachrániť.

Netrvalo to však dlho. Keby nie ja, tak by to spravil niekto iný. Napokon by to mala za sebou tak či onak. Vari nečaká, že sa jej za to

budem ospravedlňovať. Prečo sa mi priplietla do cesty práve včera? Súdruh Vladimirov si teraz spomenul, že prišla, lebo jej prikázal, aby dokončila niekoľko dôležitých spisov. To mu však nebránilo v tom, aby aspoň časť viny nezvalil na Táňu.

Schmatol kabát, čo ležal na pohovke. Vtom si uvedomil, že keď sa zobudil, bol ním prikrytý. Čiže ho musela prikryť ona. Po tom, čo sa stalo. Kto sa už vyzná v ženách? Ktovie, čo im behá po rozume? S nami, mužmi, filozofoval, si je človek vždy na čistom. Pracujeme celé dni a keď je možnosť vziať si čosi, čo chceme, tak si to zoberieme. Ale tie ženy! Stále túžia po romantike a formalitách, stále tie hry na zaľúbenie.

Súdruh Vladimirov otvoril dvere a vyšiel na tmavú chodbu. Temné schody a tlmené povzdychy zo suterénu sa mu dnes videli obzvlášť strašidelné. Rýchlo sa náhlil dole schodmi a mykol sa, keď takmer vletel do náruče *storošovi* Michejovi.

„Dnes ste zostali dlho, súdruh, už sú dve preč!“

„Áno, mal som veľmi veľa práce,“ odvetil Vladimirov a uľahčene si vydýchol, keď ho napokon vonku obklopil svieži chladný nočný vzduch.

Zajtra ju preradím na nejaký vidiecky úrad, povedal si, a keď začne nariekať a hovoriť o sobáší, jednoducho ju dám zavrieť. Pre lajdácku prácu.

Tá myšlienka mu vylepšila náladu, uvedomil si, že nepríjemná pachuť po tom, čo sa stalo, je preč. Veselo si popiskujúc vykročil domov. Keď si líhal do postele, napadlo mu, aké je hlúpe, že sa vôbec pre takú maličkosť trápil. Netrvalo dlho a zaspal hlbokým pokojným spánkom.

V nasledujúci deň prišla Táňa do kancelárie na minútu presne. Pokojne si zavesila kabát, usadila sa k písaciemu stroju a načiahla sa za papiermi. Tak, ako aj vždy. Slnko dopadalo na to isté miesto ako aj po iné rána, jazmínové kríky za oknom vystierali konáriky rovnako ako aj včera a do miestnosti sa vkrádala tá istá sladká vôňa.

Ale ona sa zmenila. Nech jej nikto nehovorí, že panenstvo je ako pohár vody, povedala si v duchu po stý raz.

Vtom prišiel *tovariš* Vladimirov. Značne skôr ako zvyčajne. Musel sa nad tým pousmiať, ale tak to skutočne bolo: nevedel sa dočkať. Chcel vidieť, ako sa bude Táňa správať.

Keď vošiel do kancelárie, zatváril sa nanajvýš prísne a povýšene. Táňa sa neobzrela. Je možné, že si ma nevšimla, pomyslel si. Ale zdalo sa mu to nepravdepodobné. Vedel, že sa tým vzdáva svojej bojovej pozície, no napriek tomu ju pozdravil: „Dobré ráno.“

Stalo sa tak po prvý raz, lebo z princípu sa usiloval zachovať si čo najväčší odstup od svojich podriadených.

Táňa sa k nemu potočila a pokojným hlasom mu odvetila:

„Zdravstvujte.“

A opäť sa sklonila nad písacím strojom.

Tak takúto reakciu teda súdruh Vladimirov neočakával ani v najmenšom. Také čosi sa mu ešte nestalo! Kde sa v nej berie ten pokoj, tá zdvorilosť? Nuž áno, napadlo mu, to tá modrá krv, jej rodičia boli príslušníkmi inteligencie. Takí ako ona sa učia pretvárke už v detstve, aby potom mohli maskovať svoje buržujstvo.

Váhavo zastal pred skriňou. Chcel sa jej ešte na čosi spýtať, aby ju prinútil ukázať mu karty. Ale nechcel to robiť nápadne. Vtom sa skutočne nazlostil, celá tá situácia mu totiž bola trápna. Hrubo ju okríkol:

„Keď tie spisy dokončíte, prineste mi ich do kancelárie na podpis!“

„Dobre,“ znela stručná odpoveď. Namrzene za sebou zabuchol dvere.

„Čo dnes tak šteká?“ začudovane sa jej spýtala stenotypistka Vaľa.

„Netuším,“ odvetila Táňa a mykla plecami.

„Dokončila som to,“ oznámila Táňa svojmu nadriadenému, keď mu kládla na stôl fascikel. Súdruh Vladimirov sa jej pozrel priamo do tváre. Zľakol sa. Bola bledá a mala hlboké kruhy pod očami. Nemôže ho veru oklamať svojím predstieraným pokojom. Vidí predsa, že má za sebou hroznú noc. V jej priebehu sa z nej stal celkom iný človek. Vyzerala o desať rokov staršie, už nebola dievčaťom...

Zachcelo sa mu zobrať ju do náručia, poprosiť ju o odpustenie. Ale ovládol sa, usiloval sa vyzeráť nanajvýš vecne a zalistoval v spisoch.

„Ako ste sa vyspali?“ spýtal sa jej náhle. Aj jeho tá otázka prekvapila. Uvedomil si, že hoci hľadá do papierov, vlastne text nevníma.

„Ďakujem, výborne,“ odvetila mu Táňa. Z jej tónu však vycítil čosi ako hrozbu, varovala ho, aby sa jej viac na nič nevypytoval.

Vladimirov sa teda začítal do zložky a po chvíli sa ho Táňa spýtala: „Kedy si mám po ne prísť?“

„Ako zvyčajne, zjzdíte za mnou predtým, ako pôjdete z práce.“

„Ale v *IspolKome* musia byť pred dvanástou,“ namietla Táňa.

Celkom na to zabudol, dostal by sa do neprijemností, keby mu to Táňa nebola pripomenula.

Ticho odišla, opatrne za sebou zavrela dvere, aby nadriadeného nerušila. Všetko robila tak ako zvyčajne. Ani gestom nenaznačila, že by s ním chcela pobudnúť, nevyslovila ani najmenšiu výčitku. To dievča musí byť z kameňa. Skutočne je jej všetko, čo sa stalo, také ľahostajné? Ale vtom si spomenul na tmavé oči a modré kruhy pod nimi a srdce sa mu zovrela.

Ešte raz prelistoval papiere, ktoré dnes doobeda prepisovala. Ani jediná chybička! Neuveriteľné! Veď iste celú noc nespala. Akú vôľu musí mať to dievča! Súdruh Vladimirov, ktorý dovtedy ženami pohrdal, začal cítiť čosi podobné rešpektu k dievčaťu, ktorého sa včera tak nemilosrdne zmocnil. A keď Táňa pred dvanástou znovu prišla, aby pozbierala podpísané spisy, pozrel sa na ňu krotko ako chlapec a povedal:

„Ak by ste mali po obede čas, mohli by sme sa ísť poprechádzať k rieke. Je také pekné počasie. Všetko kvitne.“

Znel ako šestnásťročný gymnazista a mal taký neistý hlas, tak sa mu triasol, až sa na seba nazlostil.

„Vďaka, ale nemôžem. Priateľka ťažko ochorela a musím sa o ňu postarať,“ odvetila Táňa. Potom mu povedala ešte čosi o jednom dokumente, ktorý nebol celkom bezchybný, a vyšla z kancelárie.

Ešte dlho potom, ako odišla domov, sa Vladimirov prechádzal po